

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 73 87
Telefax 070 - 3 18 79 51

Aan:

Zie verzendlijst

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/95/12.13.4/2995	22 december 1995

Onderwerp: Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 65/95)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalige Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst,

mr J.C.F. Knapp
Brigade-generaal

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 318 8004

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]

VERZENDLIJST behorende bij brief MID nr. DIS/95/12.13.4/2995 d.d. 22 december 1995

AAN:

Ministerie van Algemene Zaken
t.a.v. Coördinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst
t.a.v. Dhr. [REDACTED]

Ministerie van Buitenlandse Zaken
t.a.v. plv DGPZ

NL-HPMV NAVO-Brussel

IMS/INT DIV, t.a.v. kol [REDACTED], d.t.v. HPMV

INTERN:

HMID
HACIV t.a.v. BCI
HAI
HMA
CIC
Archief

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 318 8004

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]

MINISTERIE VAN DEFENSIE

MILITAIRE INLICHTINGDIENST/CO

Afdeling Inlichtingen

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

65/95

(Afgesloten 220800A DEC 1995)

Conclusie/vooruitzicht

Uitvoering van de in het vredesakkoord voor Bosnië-Herzegovina opgenomen maatregelen op het gebied van wapenbeheersing zal tot gevolg hebben dat de Bosnische Serviërs op zowel materieel- als personeelsgebied met een overmacht worden geconfronteerd. Tegen deze achtergrond zal uitvoering van dit onderdeel van het vredesverdrag naar verwachting bij de Bosnische Serviërs veel verzet oproepen. Anderzijds zijn er plafonds voor zware wapens afgesproken, op grond waarvan "Joegoslavië" over méér wapens zal mogen beschikken dan Kroatië en alle strijdende partijen in Bosnië-Herzegovina gezamenlijk.

De "Joegoslavische" strijdkrachten zullen naar verwachting in omvang afnemen. Dit zal niet primair een gevolg zijn van het vredesakkoord voor Bosnië-Herzegovina, maar houdt vooral verband met de economische problemen van het land en de wens van de "Joegoslavische" leiding om de politieke invloed van de strijdkrachten (verder) terug te dringen.

Bosnië-Herzegovina

In het vredesakkoord voor Bosnië-Herzegovina is bepaald dat binnen dertig dagen na ondertekening (die op 14 december heeft plaatsgevonden) een troepenscheiding dient plaats te vinden. In dezelfde periode (derhalve vóór 13 januari 1996) moeten de strijdende partijen IFOR een opsomming geven van alle wapens die zich binnen tien kilometer van de bestandslijnen bevinden. Als vertrouwenwekkende maatregel hebben de partijen zich verplicht om binnen 120 dagen na ondertekening alle zware wapens (vrijwel geheel volgens CSE-norm gedefinieerd) samen te trekken op door IFOR te bepalen lokaties. Op hetzelfde moment moeten de strijdende partijen IFOR een volledige opgave doen van plaats, type en aantallen militairen en wapens die tot hun beschikking staan. Bovendien heeft IFOR het recht alle noodzakelijk geachte verdere "informatie van militaire aard" te vragen. Derhalve moet binnen drie maanden volledige duidelijkheid geschapen worden over de exacte locatie en aantallen wapens in Bosnië-Herzegovina.

Inmiddels zijn de eerste onderhandelingen gevoerd over het in het vredesverdrag voorziene notificatie- en wapenbeheersingssysteem. Er zijn plafonds voor zware wapens in het verdrag opgenomen die niet alleen betrekking hebben op de strijdende partijen in Bosnië-Herzegovina, maar ook op Kroatië en

"Joegoslavië". Overigens is bepaald dat van deze plafonds mag worden afgeweken, maar uitsluitend op basis van consensus tussen de partijen. Deze plafonds zouden, indien door de strijdende partijen geen andersluidende afspraak wordt gemaakt, binnen 180 dagen na ondertekening van het verdrag van kracht worden. Als "baseline" dienen de zware wapens die momenteel in het bezit zijn van "Joegoslavië". Dit land mag dan (als plafond) 75% van deze baseline overhouden en Kroatië 30%. Bosnië-Herzegovina zal eveneens 30% van de baseline mogen bezitten. Deze wapens zullen volgens een verdeelsleutel 2:1 worden verdeeld over de Federatie en de Bosnisch-Servische strijdkrachten (VRS).

Op grond van het wantrouwen tussen de strijdende partijen moet worden aangenomen dat geen consensus kan worden bereikt over afwijkingen van bovenvermelde plafonds. Daarom wordt er van uitgegaan dat de verdragsbepalingen het volgende resultaat zullen opleveren: "Joegoslavië" levert weliswaar 25% van zijn zware wapens in, maar zal nog steeds plafonds overhouden die hoger zijn dan die van Bosnië-Herzegovina en Kroatië gezamenlijk. De Federatie (er wordt in het verdrag niet meer gedifferentieerd tussen Moslims en Kroaten) zal aanzienlijk mogen groeien ten opzichte van de huidige sterkte. Grootste verliezer zal de VRS zijn, omdat de Bosnische Serviërs in vrijwel alle categorieën veel zware wapens moeten inleveren.

In het verdrag zijn geen plafonds opgenomen voor aantallen troepen, vooral omdat verificatie daarvan in de praktijk onmogelijk is. In het verleden is gebleken dat de Bosnische, en in mindere mate de Kroatische, strijdkrachten een overwicht aan manschappen hebben ten opzichte van de VRS. Tot op heden hebben laatstgenoemden dit personeelstekort gecompenseerd door een overwicht aan zware wapens. Indien de Bosnische Serviërs echter als gevolg van het vredesakkoord binnen het komende half jaar dit overwicht moeten prijsgeven, worden zij geconfronteerd met een militair overwicht van Kroaten en Moslims in zowel personeel als zware wapens. Tegen deze achtergrond zal uitvoering van dit onderdeel van het vredesverdrag naar verwachting bij de Bosnische Serviërs veel verzet oproepen.

Twee burgemeesters van "Servische" wijken van de Bosnische hoofdstad Sarajevo hebben gevraagd om de uiterste datum van het herstel van het Bosnische gezag over de (betreffende delen van) de stad te verlengen, omdat zij vrezen voor een grootschalige uittocht van Serviërs uit de stad. In het Bosnische vredesverdrag is bepaald dat beide "entiteiten" (te weten de Servische en de Moslim/Kroatische) mogen onderhandelen over de toekomst van de stad, maar dat het Bosnische gezag binnen drie maanden na ondertekening van het vredesakkoord moet zijn hersteld. Inderdaad zijn er aanwijzingen dat een aantal Serviërs de afgelopen tijd heeft geprobeerd de stad te verlaten. De Servische autoriteiten proberen ongetwijfeld met dit voorstel het herstel van het Bosnische gezag te vertragen. Er is overigens geen enkele reden om aan te nemen dat de Bosnische autoriteiten op het genoemde Servische verzoek zullen ingaan.

OPPLAN 40105 van de NAVO, dat de basis vormt voor de inzet van IFOR, gaat er van uit dat de initiële dreiging tegen IFOR beperkt is, al zal bij geen van de partijen sprake zijn van een loyale, constructieve opstelling. Met name van VRS-zijde wordt in de eerste stadia van ontplooiing van IFOR een over het algemeen coöperatieve opstelling verwacht. Dit wordt vooral toegeschreven aan het

Bosnisch-Servische verlies aan slagkracht als gevolg van de NAVO-bombardementen van eerder dit jaar. Iets meer verzet wordt van ABiH-zijde verwacht, omdat vele Moslims van mening zijn dat aan de Serviërs in het vredesverdrag onaanvaardbare concessies zijn gedaan. Zeker wanneer zou blijken dat IFOR niet aan de verwachtingen van de Moslims kan of wil voldoen, is een toename van verzet van ABiH-zijde te verwachten. Dit kan de vorm aannemen van lokale "hit and run"-operaties. Nog meer voor de hand ligt dat de ABiH zal proberen de VRS te provoceren tot gewapende acties in de hoop dat deze een destabiliserend effect zullen hebben.

Overigens zullen alle partijen op lokaal niveau verzet kunnen bieden, indien IFOR wordt verdacht van partijdigheid ten gunste van hun tegenstanders. De kans op vijandelijkheden van Kroatische zijde jegens IFOR is relatief klein, zo lang het optreden van IFOR niet indruist tegen de fundamentele Kroatische belangen. Tenslotte gaat de genoemde Annex ervan uit dat de opheffing van het wapenembargo, zoals voorzien in het vredesverdrag, een destabiliserende werking zal hebben. De betreffende inschattingen lijken uitermate geloofwaardig.

Volgens een eerste, onbevestigd bericht lijdt de opperbevelhebber van de VRS, Mladic, aan depressies. Deze zouden zijn veroorzaakt door de zelfmoord van zijn dochter, twee jaar geleden in Belgrado. Hoewel de omstandigheden nooit geheel zijn opgehelderd, lijkt de aanleiding voor deze zelfmoord het feit, dat de verloofde van zijn dochter op het slagveld was omgekomen nadat Mladic had geweigerd hem naar een staffunctie over te plaatsen. Dit bericht past in een toenemend aantal meldingen dat Mladic kampt met gezondheidsproblemen. Zo zou hij ten tijde van het grootschalige terreinverlies van de VRS het afgelopen najaar daadwerkelijk zijn behandeld in een militair ziekenhuis in Belgrado. Ook waren er indicaties dat Mladic het afgelopen jaar zou zijn gewond bij een aanslag, naar verluidt van een ontevreden officier van de VRS. Niet kan worden ingeschat in hoeverre deze berichten juist zijn. Overigens staat de positie van Mladic op de tocht, omdat in "Dayton" is bepaald dat van oorlogsmisdaden beschuldigde personen (zoals Mladic) in het toekomstige Bosnië-Herzegovina geen openbare functies zullen mogen bekleden.

Servië/Montenegro

Deze week is het Federale Budget van "Joegoslavië" voor 1996 vastgesteld. Net als in voorgaande jaren wordt bijna 3/4 van de Federale uitgaven bestemd voor de "Joegoslavische" strijdkrachten (VJ). Dit hoge percentage wordt verklaard door het feit dat vele andere uitgaven, zoals die voor het handhaven van de openbare orde, onderwijs en gezondheidszorg, grotendeels ten laste komen van de deelstaten (Servië en Montenegro). Het percentage van het "Joegoslavische" Bruto Nationaal Produkt dat wordt uitgegeven ten behoeve van de VJ zal het komende jaar dalen van 7,5% in 1995 tot 7% in 1996. Aangezien de VJ reeds nu met grote financiële problemen kampt, maakt deze daling personeelsreducties waarschijnlijk.

Er verschijnen inderdaad steeds meer berichten over een op handen zijnde herstructurering van de VJ, waarbij de omvang van de krijgsmacht van momenteel circa 120.000 man zal worden teruggebracht tot 80.000 man. De reducties zouden vooral de landstrijdkrachten betreffen. Daarbij zijn er indicaties, dat niet alleen de financiële problemen tot deze voorgenomen inkrimping hebben geleid, maar ook de

wens van de "Joegoslavische" politieke leiding om de VJ als politieke machtsfactor verder te marginaliseren. Er waren de afgelopen maanden al herhaaldelijk indicaties dat (met name de Servische) politie bij de middelentoe wijzing werd bevoordeeld boven de strijdkrachten. Zo is opvallend dat de salarissen van VJ-personeel over de maand november tot op heden niet zijn uitbetaald, in tegenstelling tot die van de politie. De bestaande onvrede binnen de VJ zal door dit alles verder aangewakkerd worden.

Tenslotte zijn er nieuwe indicaties dat de CGS van de VJ, Perisic, op korte termijn zal worden vervangen. Het afgelopen jaar waren er herhaaldelijk geruchten dat zijn ontslag op handen was, onder meer in verband met het feit dat Perisic de voortdurende bezuinigingen op de defensie-uitgaven bekritiseerde had. Perisic bleef echter toch loyaal aan de politieke koers. Daarom is niet zeker dat zijn vervanging ditmaal wél op korte termijn doorgang zal vinden.

De Montenegrijnse president Bulatovic heeft amnestie verleend aan 82 personen die zich om diverse redenen in de gevangenis bevonden. Onder hen bevond zich in ieder geval een aantal leiders van de SDA, de partij van de moslim-minderheid in de Servisch-Montenegrijnse regio Sandzak en zusterpartij van de Bosnische regeringspartij. De amnestie van de betreffende personen volgt op een scheuring in de Sandzak-SDA en de verkiezing van een gematigd partijbestuur dat bereid is tot onderhandelingen met de "Joegoslavische" autoriteiten over verbetering van de leefomstandigheden van de moslims in Sandzak. Dat de betreffende personen zijn vrijgelaten, vormt een indicatie dat in ieder geval de Montenegrijnse regering bereid is tot een dergelijke dialoog en gebruik wil maken van deze breuk in de SDA. Overigens is deze scheuring sterk bekritiseerd door de voormalige leider van de partij, Ugljanin, die vanwege zijn radicale opstelling in ballingschap leeft in Turkije. Het is nog niet zeker welke van beide genoemde stromingen in de SDA de meerderheid van de moslims uit Sandzak vertegenwoordigt.

MID/CO WENST U AANGENAME KERSTDAGEN EN EEN VOORSPOEDIG 1996